

ville navnlig ved Behandling af Toldloven have lagt Mærke til, at Sukkeret med Hensyn til Tolden absolut staar som Nummer Et. Vi ere nu her i Landet naaede til, at Fabrikationen af Røesukker ikke er ganske ringe, men det skyldes ikke Statskassens Foranstaltning eller vort Initiativ, det skyldes Private. Vi have nu haadet til at fabrikere 42 Mill. Pund Sukker aarlig, og det er, saa vidt jeg skjønner, i økonomisk Henseende til stor Nytte for Landet, og man kan heraf tage Anledning til at tage under Overvejelse, om man ikke ved Opmuntring gjennem Finantsloven kunde bringe det til, at man i Løbet af nogle faa Aar kunde faae Produktionen af Sukker fordoblet, thi allerede det, at der fabrikeres saa meget Sukker, som vi forbruge, vil enhver indse, er en betydelig økonomisk Fremgang. Man ser let, hvilken Verdi det har for Landet, og man lægger ogsaa Mærke til, at hvor der dyrkes Røesukker, kan der gives Lønning og Brød til flere Mennesker, end hvor Jorden dyrkes paa anden Maade. Jeg henstiller dette til Overvejelse for det ærede Finantsudvalg, men tager specielt Forbehold mod, at jeg vil opfordre til, at Staten skulde anlægge Fabriker, thi hvad Staten gjør i saa Henseende som Entrepreneur pleier ikke at lykkes. Hvorimod naar Andre tage Sagen i Hænde, og Staten opmuntrer dertil og ved sin Kontrol bidrager til at fremme saadanne Institutioner, pleier det næsten altid at være held ved Sagen, og det tænker jeg ogsaa her vil være. Det skulde hjælpe til, at der kunde fabrikeres noget mere Sukker her i Landet, og hvis man gjennem nogle Aar kunde forøge Produktionen til det Dobbelte af, hvad den nu er, vilde det være til betydelig Gavn. Det Andet, jeg nævnte, var Brændevinsfabrikationen, og her vil man ogsaa have lagt Mærke til, at der er stor Affætning af Brændevin. Man kan maaske her bruge det Udtryk, at er det danske Følk et sukkerfødt Følk, saa er det ved Siden af ogsaa et lidt sugtigt Følk, thi Forbruget af Brændevin er som sagt temmelig stort. Jeg maa imidlertid her tage et Forbehold. Naar jeg opfordrer til, at man gjennem Finantsloven skulde gjøre Noget for at forbedre Brændevinsproduktionen, er det ikke dermed min Mening, at man derved skulde gaa ind paa dem, som arbejde for Afholdstanken. Det er ikke Tilfældet. Det er ikke Brændevinsfabrikanterne selv, som forbruge mest Spiritus, og det kan ikke være til Skade, om vi her hjemme fabrikere et meget større Quantum endnu til Forbrug i Udlandet; det vilde i økonomisk Henseende være til betydelig Gavn for Landet.

Man behøver blot at tænke sig et bestemt Quantum; naar man fabrikerede f. Ex. 30 Mill. Potter mere, end der nu fabrikeres, vilde det være noget Betydeligt, og det vilde være en økonomisk Fremgang. Jeg tænker mig, og her læger jeg ogsaa et Forbehold, at Fabrikationen kun skulde ske paa den Maade, at der blev anlagt mindre Fabriker i Sjælland. De Herrer ville have lagt Mærke til, at Hedeelskabets Virksomhed har fundet en stor Tilslutning, vistnok til stor Glæde for de fleste her Tilstedeværende; det er lykkedes dette Selskab i Løbet af 23 Aar at forvandle 40 Kvadratkilometer brugelig Hede til Aflskaarbe eller Skov, og det kan ikke nægtes, at det baade i økonomisk Henseende og for Landet i Almindelighed maa anses for et betydeligt Fremskridt. Hvis man nu ved at anlægge Brændevinsfabriker i det Små i disse Hedeegne kunde naae til at faae et langt betydeligere forbedret Aflskaar, end det kan ske paa anden Maade, vilde det være til stor Gavn. Jeg haaber ikke, at det vil møde Modstand i nogen Henseende. Det vilde være et betydeligt Fremskridt ikke alene for Landet i økonomisk Henseende, men ogsaa for vedkommende Hedeboere, idet det jo er saa, at Brændevinsproduktionen særlig skal gjøre den Nytte at staae en forbedret Fodring til Kvæget, hvilket jo igjen bidrager til, at Aflskaarbet og saa bliver bedre. Naaden, hvorpaa dette skulde ske, skal jeg ikke udførlig fremstille her. Det maa være Finantsudvalgets Sag at gjøre Skridt til, at man fra Finantskassens Side yder Tilskud til dem, der ville anlægge saadanne Fabriker paa Heden, og man maa søge at stille dem saa gunstigt som muligt for at faae Brændevinsfabrikationen udbredt paa Hedeegnen. Det er selvfølgelig, at naar man kommer ind paa økonomiske Betragtninger, paa Betragtninger over Statens økonomiske Tilbagegang, henledes Opmærksomheden først paa den Erhvervsgræn, som har størst Betydelse for at kunne forbedre Forholdene, nemlig Landbruget. Det er ingenlunde min Hensigt dermed at tilkjendegive, at de andre Erhvervsgræn, saasom Haandværk, Industri, Fiskeri osv., ikke i visse Henseender skulde kunne betragtes som tilgængelige dermed, men i økonomisk Henseende er der ingen Tvivl om, at Landbruget er den Rille, man væsentlig vil slaa paa. Det bedste Bevis derpaa er, at omtrent $\frac{7}{10}$ af Landets Befolkning underholdes af Landbruget, og at omtrent $\frac{4}{5}$ af Statskassens Forbrug kommer fra Landbruget. Jeg skal fatte mig meget kort. Men der er et Par Anlæg eller Sværfsættel-